

START	OM MEDIEORMEN	LÄS MEDIEORMEN ÄMNESVIS	BOKEN JOURNALISTIK 3.0	ÅRETS MEDIEORM	SKRIV TILL OSS
RADIOBLOGGEN	ENGLISH				

YTTRANDEFRIHETSUTREDNINGEN

Nils Funcke: Juridiska remissinstanser underkänner medieetisk självsanering

Nils Funcke FOTO: Martin Camitz

YTTRANDEFRIHET OCH INTEGRITET. Sveriges utgivare befinner sig under galgen. Med hjälp av trådarna från tunga juridiska instanser kan regeringen väva en bestämmelse som straffbelägger yttranden om privata angelägenheter. För att slippa snaran räcker det inte med argument utan konkret handling som stärker och utökar det självsanerande system.

Det skriver Nils Funcke, frilansskribent och fd sekreterare i Yttrandefrihetskommittén, vars betänkande och slutsatser beträffande bland annat mediers kränkningar av privatlivet nu får kritik av tunga, juridiska remissinstanser.

När Yttrandefrihetskommitténs majoritet sade nej till en straffbestämmelse om grova integritetskränkningar för medier som verkar inom yttrandefrihetsgrundlagarna (**Tryckfrihetsförordningen, TF** och **Yttrandefrihetsgrundlagen, YGL**) var det många som pustade ut. Kommitténs majoritet ansåg att det inte var motiverat att införa en sådan bestämmelse i TF och YGL eftersom antalet grova kränkningar i princip inte förekommer. Den självsanerande verksamheten bidrar till att hålla tonen på en anständig nivå.

Men frågan är om inte medierna och dessa organisationer nu måste ta ett djupt andetag och nappatag. De tunga juridiska instanserna ger nämligen inte mycket för kommitténs slutsatser. Dess underlag beskrivs som undermåligt och några uttrycker i klartext att det självsanerande systemet inte är tillräckligt medan andra uppmärksammar att det håller på att falla sönder inifrån.

- Sveriges Advokatsamfund ser ett "väl fungerande självsanerande system" som ett "värdefullt värn för den personliga integriteten". Men det räcker inte enligt samfundet som ser ett behov av "att straffrättsligt beivra allvarliga kränkningar av den personliga integriteten".
- Domstolsverket är kategoriskt och menar att det "självsanerande systemet har visat sig inte vara tillräckligt". Det finns enligt verket "ett betydande behov av en förstärkning av skyddet för privatlivet".
- Mittuniversitetet menar att systemet är mindre robust än tidigare. Finansieringen sviktar och flera tunga tidningstitlar med DN i spetsen har lämnat Tidningsutgivarna vars medlemmar automatiskt omfattas av prövningen och genom TU bidrar till finansieringen av verksamheten.

När det gäller införandet av ett integritetsbrott kan remissvaren lite grovt delas in i två kategorier. Dels de som entydigt vill införa ett integritetsbrott såväl i yttrandefrihetsgrundlagarna (TF och YGL) som utanför dessa grundlagars tillämpningsområde. Dels de som vill se en regel utanför yttrandefrihetsgrundlagarna men att införandet av en bestämmelse i TF och YGL bör utredas ytterligare.

Bland de som entydigt förespråkar en generell verkande bestämmelse återfinns

Svea Hovrätt. Enligt domstolen talar övervägande skäl för en bestämmelse som av hänsyn ”till sin karaktär och de gränsdragningsproblem som föreligger” bör gälla både inom och utanför det grundlagsskyddade området.

Till denna kategori får också JO, **Hans-Gunnar Axberger**, räknas. JO instämmer i kommitténs slutsats att det kan behövas en bestämmelse utanför TF och YGL. Men en sådan straffbestämmelse bör enligt JO gälla generellt ”även på yttrandefrihetsgrundlagarnas område” för att undvika att det där skapas en ”slags frizon för integritetskränkande yttranden”.

Även Advokatsamfundet, Domstolsverket och Datainspektionen anser att det finns ett tydligt behov av en generell bestämmelse.

Hovrätten i Västra Sverige menar att det är motiverat att införa en integritetsbestämmelse utanför TF och YGL. Hovrätten finner inte kommitténs nej till en bestämmelse i yttrandefrihetsgrundlagarna som ”övertygande” utan menar att frågan behöver övervägas ytterligare.

Även Justitiekanslern (JK) lutar åt att en generell bestämmelse behövs. Även ”om kränkningar inte kan anses vara frekvent förekommande i grundlagsskyddade medier finns det ... skäl som likväl talar för att ett utvidgat integritetsskydd bör införas”. Enligt JK går det inte att bortse från att teknikutvecklingen kan driva på ”spridningen av integritetskränkande material” i de grundlagsskyddade medierna. JK anser att det krävs ytterligare utredning om en integritetsbestämmelse i TF och YGL.

Helsingborgs tingsrätt menar att införandet av integritetsskydd ”såväl utom som inom det grundlagsskyddade området” bör föregås av djupare överväganden.

Riksåklagaren är i princip den enda juridiska instans som instämmer i kommitténs slutsats att det inte behövs en straffbestämmelse inom yttrandefrihetsgrundlagarna men anser att det finns ett behov utanför.

Mot de juridiska institutionerna står främst medierna som ser ett hot yttrandefriheten om en bestämmelse införs i TF och YGL.

Nu väntar politiska överväganden inom regeringen om vad som är önskvärt och möjligt. Det är inte uteslutet att regeringen efter en utredning inom justitiedepartementet slår till med en generell bestämmelse. Men mer sannolikt är trots allt att det tillsätts en utredning med uppdrag att ta fram en bestämmelse utanför yttrandefrihetsgrundlagarna. För det kan regeringen uppbåda ett massivt stöd bland remissinstanserna och även finna stöd för i Yttrandefrihetskommitténs betänkande.

Regeringen har visat en enastående envishet när det gäller att driva igenom ett förbud mot kränkande fotografering. Den energin räcker sannolikt också för att införa en straffbestämmelse som med tiden eventuellt kan lyftas in i yttrandefrihetsgrundlagarna.

Frågan är om medierna har motsvarande energi och förmåga att stärka och utvidga den självsanerande verksamheten så att olyckskorparna på galgbacken tystnar.

Nils Funcke

frilansskribent och fd sekreterare

i Yttrandefrihetskommittén

twitter.com/nilsfuncke

Tidigare på Medieormen:

Mats Svegfors om Yttrandefrihetskommitténs beslut att behålla TF och YGL

Yttrandefrihetskommittén på upploppet

© Copyright Sveriges Radio 2013 | Ansvarig utgivare: Mats Svegfors | Besöksadress (sthlm) för Sveriges Radio AB - Oxenstiernsgatan 20 - 105 10 Stockholm - växel: 08-784 50 00 | [Fler besöksadresser](#)